

## Referat fra samarbeidsmøte mellom Fredrikshald Sømandsforening og Historielaget 26.01.2023

Olav Kolstad:

### **En påminnelse om krigsseilernes store innsats!**

#### **Hver 10. norske krigsseiler mistet livet under 2. verdenskrig.**

Storfilmen «Krigsseileren» blir vist rundt på kinoer i Norge i disse dager. I Halden så veldig mange filmen. I den anledning ble det forrige uke arrangert en informativ og minnerik møtekveld i Fredrikshalds Sømandsforening.

Sammen med Historielaget Haldens Minder, hadde sjømannsforeningen invitert historiker Ole Jørgen Søndbø Abrahamsen fra Krigsseilerregisteret og Norsk Senter for Krigsseilere i Kristiansand.

Han kunne fortelle at det er lagt ned et svært viktig og godt arbeid med å belyse norske sjøfolks – og den norske handelsflåtes innsats og betydning fra 1939 og til 1945.

Mens dette var et arbeid og en innsats som ble avgjørende for at de allierte kunne seire i krigen, representerte virksomheten betydelige tap og lidelser for svært mange sjøfolk og deres pårørende, ikke bare norske, men også mange utenlandske sjøfolk som var påmønstret norske båter.

Alle disse sjøfolkene, flest menn, men også noen kvinner, la ned en betydelig og heroisk innsats som arrangørene av møtet i Sjømannsforeningen, ønsket å minne om. Denne store innsatsen kunne Ole Jørgen Abrahamsen med konkrete og dokumenterte historiske fakta, vise de mange frammøtte deltakerne på møtet.

Det grundige arbeidet som Norsk Senter for Krigsseilere og Krigsseilerregisteret har lagt ned for å synliggjøre denne historien er svært viktig og omfattende. Gjennom grundig forskning, dokumentasjon og distribusjon, kan dette senteret i dag vise hvor stor betydningen den norske skipsflåte og norske sjømenn faktisk var med på å avgjøre krigens utfall. Men dette kostet innsats og menneskeliv. Hele 69 000 menn og kvinner som var hyret på norske skip, under krigen, er i dag registrert i Norsk Krigsseilerregister. Av disse var 39 000 norske. Resten var utlendinger, først og fremst briter, svensker og canadiere. Av de norske, mistet 3900 livet, altså hver 10. sjømann.

Lidelsene både for de som overlevde, de som døde, og for de berørte familiene, har for mange fått svært tragiske utfall i ettertid. Her kunne Abrahamsen vise til solid dokumentasjon i form av kontakt og registrering av enkeltskjebner. Tilhørerne fikk også et innblikk i striden som fulgte etter krigen når det gjaldt behandlingen av disse sjøfolkene i ettertid. Mange kjenner vel fortsatt til striden om Nortrashipfondet og manglende vilje fra statlige myndigheter og rederinæringen for å gi sjøfolkene lønn og heder for innsatsen. Mange sjøfolk fikk også heder og ære for sin innsats i form av utmerkelse og medaljer, det skal sies, men dette oppveide neppe for den samlede innsatsen våre sjøfolk samlet sett bidro med.

#### **Haldens egen krigsseilerhelt**

Jahn Hildar Ask, kunne på møtet i sjømannsforeningen, trekke fram en artikkel han skrev i Halden Arbeiderblad fra 9. august 2018, hvor historien om krigsinnsatsen til haldenseren Reidar Ystrøm, ble presentert. Reidar leverte en helt ekstraordinær krigsinnsats kunne Jahn Ask fortelle. Faktisk var han en av de mest dekorerte sjøfolkene av alle de 69 000 som seilte på norske skip. Først fikk han kong Håkons krigsmedalje i 1943. Senere fikk han St. Olavs medaljen med ekegren. Kun 55 fikk denne medaljen! På møtet fikk Reidar Ystrøms sønn, Terje Ystrøm stå fram og motta applaus fra en meget begeistret og rørt forsamling.

Mer om krigsseilerne, deres innsats og selve krigsseilerregisteret finnes på:

<https://arkivet.no/om/norsk-senter-for-krigsseilerhistorie>



Til venstre Jah Hildar Asl, til høyre Ole Jørgen Abrahamsen







